

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНО-ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
РЕГІОНУ»**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	101 Екологія ОП Агроекологія
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова навчальна дисципліна
Курс, семестр	1 курс, 1-2 семестр
Трудомісткість	195 год
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології.
Контактні дані розробника(ів)	Самойлік Марина Сергіївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, e-mail: maryna.samoylyk@pdau.edu.ua , https://www.pdau.edu.ua/people/samoylik-maryna-sergiyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	формування у здобувачів вищої освіти базових знань з: основних принципів, закономірностей управління ресурсно-екологічною безпекою з урахуванням стратегічних орієнтирів розвитку регіонів України; визначення оптимальних управлінських стратегій у сфері охорони довкілля і механізмів їх реалізації на регіональному рівні; проблем формування регіональної екологічної політики в контексті нової біосферної парадигми суспільних цінностей; наукових засад формування екологоорієнтованої регіональної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.
Компетентності	Загальні: ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 4. Здатність розробляти та управляти проектами. Фахові: ФК 4. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності. ФК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ФК 8. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ФК 9. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей. ФК 10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та

	<p>антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.</p> <p>ФК 12. Здатність формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та здійснювати вибір інноваційно-інвестиційних проектів за екологічними та економічними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.</p>	
<p>Результати навчання</p>	<p>✓ ПРН 4. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.</p> <p>✓ ПРН 5. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.</p> <p>✓ ПРН9. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>✓ ПРН 14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.</p> <p>✓ ПРН 15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>✓ ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.</p> <p>✓ ПРН 22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.</p> <p>✓ 23. Оцінювати потенціал відновлювальних джерел енергії в контексті кліматичних змін та стратегій державної екологічної політики до 2030 року (ЗУ № 2697-VIII від 28.02.2019 р., Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, ратифіковано ЗУ №435/96-ВР від 29.10.96).</p>	
<p>Методи навчання</p>	<p>Результати навчання</p> <p>ПРН 4. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.</p> <p>ПРН 5. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.</p> <p>ПРН9. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.</p> <p>ПРН15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або</p>	<p>Методи навчання</p> <p>Репродуктивний, проблемний, метод «мозгового штурму», метод інтегрованих комунікацій, порівняння, аналізу та синтезу, метод діалогового спілкування.</p> <p>Метод діалогового спілкування, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, проблемний метод «мозгового штурму», метод експертних оцінок.</p> <p>Метод інтегрованих комунікацій, метод «мозгового штурму», проблемний, метод діалогового спілкування, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії.</p> <p>Проблемний, метод евристичних питань, метод «мозгового штурму», метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії.</p> <p>Метод евристичних питань, дослідницький, метод «мозгового штурму», метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу.</p> <p>Проблемний, метод евристичних питань, дослідницький, метод «мозгового штурму»,</p>

	природокористування в залежності від екологічних умов.	наукової абстракції та системного підходу, метод експертних оцінок, метод конкретної ситуації, занурення.
	ПРН22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.	Системно-структурного і просторового аналізу, метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод евристичних питань, дослідницький.
	ПРН23. Оцінювати потенціал відновлювальних джерел енергії в контексті кліматичних змін та стратегій державної екологічної політики до 2030 року (ЗУ № 2997-8).	Репродуктивний, дослідницький, метод експертних оцінок, метод конкретної ситуації.
Програма навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Поняття безпеки, її види та форми. Теоретичні основи управління ресурсно-екологічною безпекою регіону.</p> <p>Тема 2. Методологічні та методичні засади управління ресурсно-екологічною безпекою на регіональному рівні.</p> <p>Тема 3. Математичне моделювання управління ресурсно-екологічною безпекою на регіональному рівні. Оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні.</p> <p>Тема 4. Аналіз та оцінка управління ресурсно-екологічною безпекою у регіонах України.</p> <p>Тема 5. Механізм управління ресурсно-екологічною безпекою у регіоні.</p> <p>Тема 6. Стратегія управління ресурсно-екологічної безпеки з урахуванням регіональних особливостей. Еколого-економічні оптимальні стратегії управління ресурсно-екологічною безпекою регіону.</p> <p>Тема 7. Програмно-цільовий підхід до забезпечення ресурсно-екологічної безпеки в контексті сталого розвитку України та її регіонів. Відбір інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.</p> <p>Тема 8. Формування регіональної політики управління ресурсно-екологічною безпекою.</p>	
Стратегія оцінювання результатів навчання	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового контролю результатів навчання.</p> <p>Формами <u>поточного контролю</u> знань здобувачів вищої освіти є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ виконання вправ на практичних заняттях (письмовий, усний контроль); ✓ виконання завдань самостійної роботи (усний контроль). <p>Форма <u>семестрового контролю</u>: <i>залік, екзамен</i>.</p>	
Політика навчальної дисципліни	<p>Відвідування занять навчальної дисципліни є обов'язковим. Викладач індивідуально зі здобувачем вищої освіти визначає необхідність і форми відпрацювання пропущених занять. Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої</p>	

освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Існує можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.

Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (різноманітні навчальні платформи). Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату)

Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування в АСУ ПДАУ з метою покращення викладання даної дисципліни.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Samojlik M.S. Pysarenko P.V. Conceptual framework for ensuring resource and environmental safety in the region. Теоретическая и практическая экология. 2019. №2. С. 137-142. Scopus.
2. Samojlik M.S. Pysarenko P.V. Phytotoxic assessment of sewage treatment methods in disposal sites/ IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2019. Vol. 341 012002. Scopus doi:10.1088/1755-1315/341/1/012002
3. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Цьова Ю.А., Середа М.С. Ресурсно-екологічна безпека регіону. Полтава: ПДАУ, 2022. 317 с.
4. Самойлік М. С. Онищенко С.В. Еколого-економічна оцінка забруднення навколишнього середовища в системі екологічно безпечного розвитку регіонів України. Полтава : ПолтНТУ, 2012 – 269 с.
5. Рожко М. М., Ерстенюк Г. М., Самойлік М. С. Система зменшення техногенного навантаження територій і населення екологічно кризових регіонів України : монографія; за ред. М. М. Рожка. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», 2014. – 331 с.
6. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник. – Суми: “Університетська книга”, 2005. – 654 с.
7. Шмандій В.М., Клименко М.О. та ін. Екологічна безпека: Підручник / В.М. Шмандій, М.О. Клименко та ін. – Херсон: Олді – плюс, 2013. -366 с.
8. Pisarenko, P., Samojlik, M., Korchagin, O., Tsova, Yu. Strategic Management Directions of Solid Domestic Waste Sphere in the Poltava Region. Scientific Horizons. 2019, (1). P. 3–10.

<https://sciencehorizon.com.ua/en/journals/1-74-2019/stratyegichni-napryami-upravlinnya-sfyeroyu-povodzhyennya-z-tvyerdimi-pobutovimi-vidkhodami-poltavskogo-ryegionu>

9. Pisarenko, P., Samojlik, M., Taranenko, A., Horobets, M., Filonenko, S. Monitoring of Municipal Solid Waste Landfill Impact on Environment in Poltava Region, Ukraine. Ecological Engineering and Environmental Technology, 2022, 23(5), P. 54–60.

10. Самойлік М.С. Теоретико-методологічні засади управління ресурсно-екологічною безпекою на регіональному рівні : дис... д-ра екон. наук : 08.00.05. Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Харків, 2015. - 480 с.

11. Безпека регіонів України і стратегія її гарантування: Б.М.Данилишин, А.В.Степаненко,О.М.Ральчук та ін. За редакцією д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина - К.: Наук. думка, 2008. Т1. - 392 с.

12. Vasyliuk O., Shyriaieva D., Kolomytsev G., Spinova J. Steppe protected areas on the territory of Ukraine in the context of the armed conflict in the Donbas region and Russian annexation of the Crimean Peninsula. Grassland research and conservation (Bulletin of the Eurasian Dry Grassland Group). 2017. № 1 (33). P. 15–23.

Допоміжні:

1. Самойлік М. С. Методологічні засади забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні / М. С. Самойлік // Вісник ПДАА. – 2014. – №2 (73). – С. 129 – 136.

2. Самойлік М. С. Стратегія забезпечення ресурсно-екологічної безпеки на регіональному рівні / М. С. Самойлік // Таврійський науковий вісник. – Вип. 88. – 2014. – С. 319 – 324.

3. Самойлік М. С. Оцінка рівня ресурсно-екологічної безпеки регіону: методичні та методологічні аспекти / М. С. Самойлік // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2014. – Вип.1(10). – Т. 1. – С. 125 – 131.

4. Самойлік М. С. Концептуальні засади формування регіональної політики ресурсно-екологічної безпеки / М. С. Самойлік // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – №3 (79). – Том 1. – С. 44 – 51.

5. Самойлік М. С. Забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні: теорія та практика / М. С. Самойлік // Аграрна економіка. – 2014. – №2 (Т. 7). – С. 131 – 137.

6. Самойлік М. С. Управління ресурсно-екологічною безпекою на регіональному рівні / М. С. Самойлік // Вісник ПДАА. – 2014. – №3 (74). – С. 147 – 154.

7. Allaby M. Ecology. London-New York-Sidney-Toronto. 1975, 128 p. 2. Небел Б. Наука об окружающей среде (Как устроен мир)/Перевод з англ. Т. 1,2. – М.: Мир, 1993. Т.1. – 420 с. Т2. – 328 с.

8. United Nations Conference on Sustainable Development or Rio+20, UNCSD 2012 : веб-сайт URL: <http://www.uncsd2012.org/rio20/index.php?page=view&type=13&nr=50&men=46>

9. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. Київ: ТОВ “Видавництво «КЛІО»». 2015. 680 с.

Рік введення

2023

